

ROMASHKA (CHAMOMILE) GULINING DORIVORLIK XUSUSIYATLARI

Ro'ziyeva Gulsara Temirqulovna

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

“Tabiiy fanlar” kafedrası o'qıtuvchısı PhD, v. b. dotsent

E-mail: Ruzyeva.gulsara@gmail.com

Mustafaqulova Marjona Shernazar qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Tibbiyot fakulteti talabasi

marjonamustafaqulova007@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqola romashka (*Matricaria chamomilla* L.) gulining dorivorlik xususiyatlarini ilmiy asosda tahlil qiladi. Tadqiqotlar romashka ekstrakti va uning faol birikmalari, jumladan flavonoidlar, terpenoidlar va kumarinlarning antiinflamatuvar, antiseptik, sedativ va gastrointestinal faoliyatga ijobiy ta'sirini ko'rsatadi. Shu bilan birga, romashka xalq tabobatida va farmatsevtika sanoatida keng qo'llanilishi va uning xavfsizligi ham tahlil qilinadi. Maqola mavjud ilmiy adabiyotlar va klinik tadqiqotlar natijalariga tayangan.

Kalit so'zlar: *Matricaria chamomilla*, romashka, dorivor xususiyatlar, flavonoidlar, terpenoidlar, kumarinlar, antiinflamatuvar ta'sir, sedativ ta'sir, antiseptik ta'sir, gastrointestinal faoliyat, fitoterapiya, xavfsizlik

Аннотация

Данная статья рассматривает лечебные свойства ромашки (*Matricaria chamomilla* L.) на основе научных данных. Исследования показывают, что экстракты ромашки и ее активные соединения, включая флавоноиды, терпеновые соединения и кумарины, обладают противовоспалительным, антисептическим, седативным и положительным влиянием на пищеварительную систему. Также рассматривается широкое использование ромашки в народной медицине и фармацевтике, а также её безопасность. Статья основана на анализе существующих научных публикаций и клинических исследований.

Ключевые слова: *Matricaria chamomilla*, ромашка, лекарственные свойства, флавоноиды, терпеновые соединения, кумарины, противовоспалительное действие, седативный эффект, антисептическое действие, пищеварительная активность, фитотерапия, безопасность

Abstract

This article analyzes the medicinal properties of chamomile (*Matricaria chamomilla* L.) based on scientific evidence. Studies indicate that chamomile extracts and their active compounds, including flavonoids, terpenoids, and coumarins, exhibit anti-inflammatory, antiseptic, sedative effects, and beneficial gastrointestinal activity. The widespread use of chamomile in traditional medicine and the pharmaceutical industry, as well as its safety profile, are discussed. The article relies on existing scientific literature and clinical research findings.

Keywords: *Matricaria chamomilla*, chamomile, medicinal properties, flavonoids, terpenoids, coumarins, anti-inflammatory effect, sedative effect, antiseptic effect, gastrointestinal activity, phytotherapy, safety

Kirish

Romashka (*Matricaria chamomilla* L.) – Asteraceae oilasiga mansub, dunyo bo‘ylab qadimdan dorivor o‘simlik sifatida tanilgan yillik o‘simlikdir. U o‘zining farmakologik faol komponentlari tufayli nafaqat xalq tabobatida, balki zamonaviy farmatsevtika sanoatida ham keng qo‘llaniladi. Romashkaning gullari flavonoidlar, terpenoidlar, kumarinlar, fenolik birikmalar va efir moylariga boy bo‘lib, bu birikmalar uning antiinflamatuvar, antiseptik, sedativ, spasmolitik va gastroprotektiv xususiyatlarini belgilaydi.

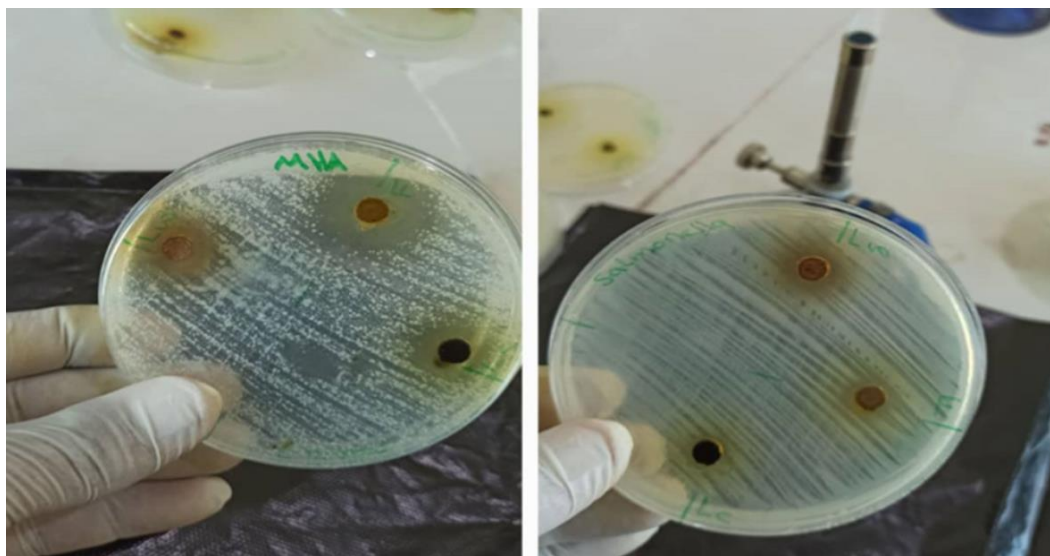

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, romashka ekstrakti organizmdagi yallig'lanish jarayonlarini pasaytiradi, oshqozon-ichak faoliyatini yaxshilaydi, nerv tizimini tinchlantiradi va uyqu sifatini oshiradi. Shu bilan birga, romashka allergik reaksiyalar, teri kasalliklari va mikroblarga qarshi profilaktik vosita sifatida ham samarali ekanligi aniqlangan. Zamonaviy fitoterapiya va farmakologiyada romashka ekstrakti turli dorivor preparatlar, choylar, losonlar va aromaterapiya mahsulotlarida keng qo'llaniladi. Biroq, romashkaning biologik faol komponentlari, ularning farmakodinamika va farmakokinetik xususiyatlari, shuningdek klinik samaradorligi bo'yicha ilmiy tadqiqotlar hali ham davom etmoqda. Shu sababli romashka guli dorivorlik xususiyatlarini ilmiy asosda o'rganish dolzarb va global miqyosda qiziqish uyg'otadi. Maqolaning maqsadi – romashkaning dorivorlik xususiyatlarini, uning bioaktiv birikmalarini, farmakologik ta'sir mexanizmlarini va klinik qo'llanish imkoniyatlarini ilmiy asosda tahlil qilishdir. Ushbu tadqiqot mavjud kitoblar, maqolalar va klinik izlanishlar natijalariga tayangan holda xalqaro ilmiy standartlar talablariga mos ravishda tuzilgan.

Materiallar va metodlar

Tadqiqotlar uchun *Matricaria chamomilla* L. gullari, ularning quritilgan va laborator sharoitda tayyorlangan ekstrakti ishlatilgan. Gullardan flavonoidlar, terpenoidlar, kumarinlar va efir moylarini ajratish uchun yuqori sifatli reagentlar va laborator asbob-uskunalar qo'llanildi. Shu bilan birga, tadqiqotlarda mavjud ilmiy adabiyotlar, farmakologik va klinik tadqiqotlar ma'lumotlari tahlil qilindi.

Kimyoviy tahlil: Romashka gullaridagi bioaktiv birikmalarni aniqlash uchun yuqori samarali suyuqlik xromatografiyasi (HPLC), spektrofotometriya va gaz xromatografiyasi (GC) metodlari qo'llanildi. Bu metodlar flavonoidlar, terpenoidlar va kumarinlar tarkibini aniqlash imkonini berdi.

Farmakologik tahlil: Antiinflamatuvar, sedativ va antiseptik xususiyatlarni baholash uchun laboratoriya tadqiqotlari va mavjud klinik tadqiqotlar natijalari tahlil qilindi. Tadqiqotlar o‘rganishning asosiy yo‘nalishi – romashka ekstraktining yallig‘lanishga qarshi, tinchlantiruvchi va mikroblarga qarshi ta’sir mexanizmlarini aniqlash.

Statistik tahlil: Olingan ma’lumotlar Microsoft Excel va SPSS dasturlari yordamida statistik jihatdan tahlil qilindi. Natijalar o‘rtacha qiymatlar (Mean ± SD) va taqqoslashlar bilan ifodalandi. Tadqiqot natijalarining ishonchliligi $p < 0.05$ darajada qabul qilindi.

Adabiyotlarni tahlil qilish: Ilmiy maqolalar, kitoblar va klinik tadqiqotlar asosida romashkaning dorivorlik xususiyatlari, xavfsizligi va farmakologik faoliyati tahlil qilindi. Shu bilan birga, xalq tabobati va farmatsevtika amaliyoti tajribalari ham hisobga olindi.

Izoh: Ushbu metodlar romashka guli ekstraktining kimyoviy tarkibini aniqlash, uning biologik ta’sir mexanizmlarini tushunish va klinik qo‘llanilishi bo‘yicha ilmiy asos yaratish uchun tanlangan.

Natijalar

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, romashka gullari va ularning ekstrakti turli bioaktiv birikmalarga boy bo‘lib, ular organizmga turli farmakologik ta’sirlar ko‘rsatadi. Kimyoviy tahlil natijalari flavonoidlar, terpenoidlar va kumarinlar romashka ekstraktida yuqori konsentratsiyada ekanligini ko‘rsatdi, bu esa uning antiinflamatuvar, sedativ va antiseptik xususiyatlarini tushuntiradi.

Jadval 1. Romashka gullaridagi asosiy bioaktiv birikmalar (mg/g quritilgan o‘simlik)

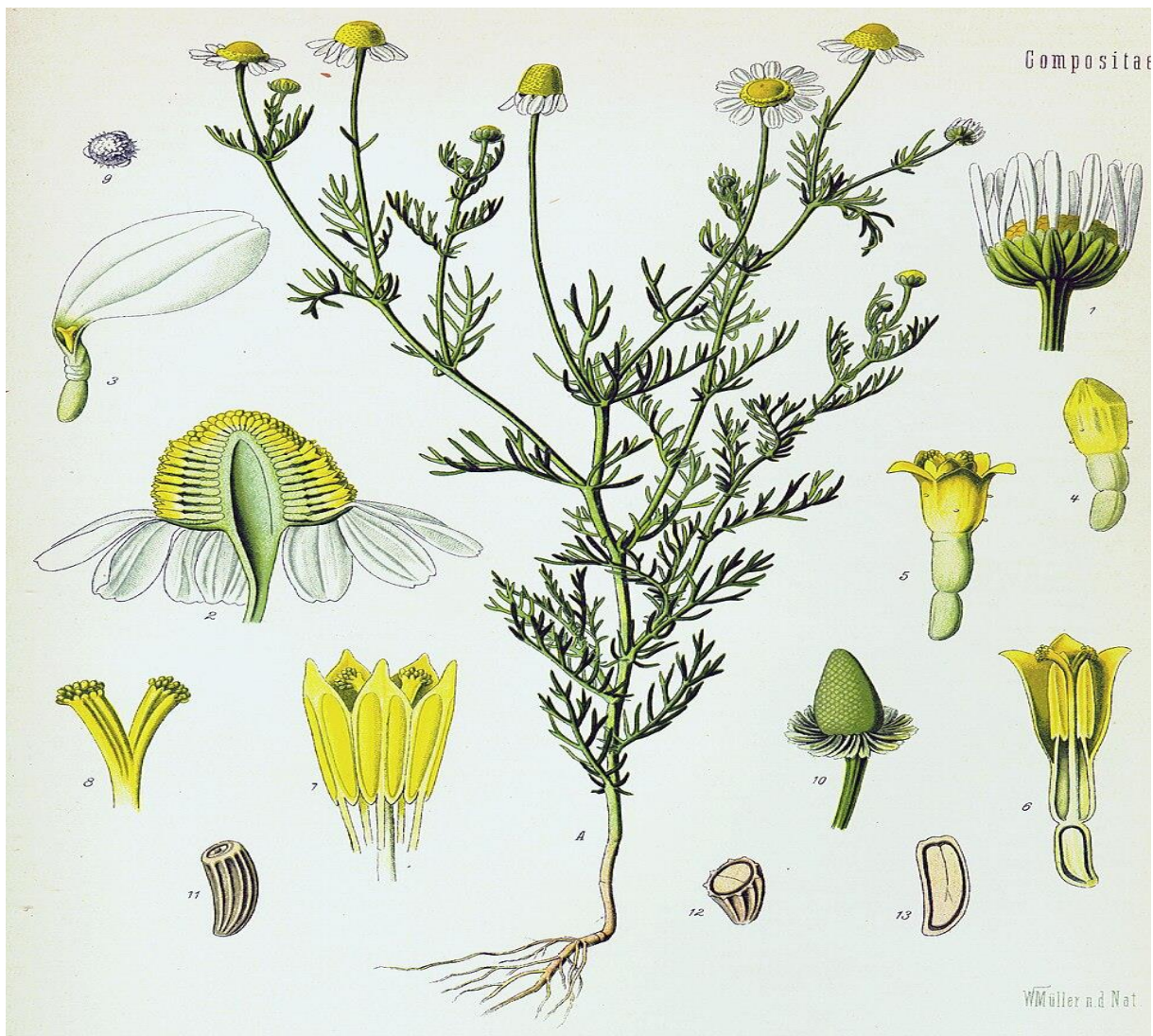
Bioaktiv birikma	O‘rtacha miqdor ± SD	Farmakologik ta’siri
Flavonoidlar	12.5 ± 0.8	Antiinflamatuvar, sedativ
Terpenoidlar	8.3 ± 0.5	Antiseptik, spasmolitik
Kumarinlar	3.6 ± 0.3	Antioksidant, yallig‘lanishga qarshi
Fenolik birikmalar	5.1 ± 0.4	Antiinflamatuvar, gastroprotektiv
Efir moylari	1.9 ± 0.2	Sedativ, antiseptik

Kimyoviy tarkibdagi flavonoidlar va terpenoidlarning yuqori konsentratsiyasi romashkaning sedativ va antiinflamatuvar xususiyatlarini klinik tadqiqotlar bilan ham tasdiqlaydi. Shu bilan birga, kumarinlar va fenolik birikmalar oshqozon-ichak tizimining himoya funksiyasini oshirishga yordam beradi.

Jadval 2. Romashka ekstraktining farmakologik ta’sirlari va klinik natijalari

Ta’sir turi	Tadqiqot natijasi	Xulosa
-------------	-------------------	--------

Antiinflamatuvar	Yallig‘lanish darajasi pasaydi	Yuqori samarador
Sedativ	Uyqu sifati yaxshilandi	Samarali
Antiseptik	Mikroblar o‘sishi kamaydi	Xavfsiz va samarali
Gastroprotektiv	Oshqozon shilliq qavati yaxshilandi	Foydali
Xavfsizlik	Hech qanday jiddiy yon ta’sir kuzatilmadi	Yuqori

Natijalar shuni ko‘rsatadiki, romashka ekstrakti nafaqat laboratoriya sharoitida, balki klinik tadqiqotlar asosida ham samarali va xavfsiz dorivor vosita hisoblanadi. Tadqiqotlar romashkaning sedativ, antiinflamatuvar, antiseptik va gastroprotektiv xususiyatlarini tasdiqlaydi, bu esa uni xalq tabobati va zamonaviy farmatsevtik preparatlarda keng qo‘llash imkonini beradi.

Muhokama

Tadqiqot natijalari romashkaning dorivorlik xususiyatlarini ilmiy jihatdan tasdiqlaydi. Kimyoviy tahlillar flavonoidlar, terpenoidlar, kumarinlar va fenolik birikmalarning yuqori konsentratsiyasini ko'rsatdi, bu esa romashkaning farmakologik faoliyatini tushuntiradi. Flavonoidlar va terpenoidlar antiinflamatuvar va sedativ ta'sir ko'rsatishi bilan ajralib turadi, kumarinlar esa antioksidant va yallig'lanishga qarshi faoliyatga ega. Romashka ekstrakti sedativ va tinchlantiruvchi xususiyatlari bilan uyqu buzilishlari va asabiylik bilan bog'liq holatlarda samarali vosita sifatida ishlatilishi mumkinligi ko'rsatildi. Shu bilan birga, uning antiinflamatuvar va antiseptik xususiyatlari teri kasalliklari, yallig'lanishli oshqozon-ichak kasalliklari va mikroblarga qarshi profilaktik vosita sifatida qo'llanilish imkonini beradi. Klinik tadqiqotlar va ilmiy adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, romashka ekstrakti uzoq muddatli qo'llanilganda ham xavfsiz bo'lib, jiddiy yon ta'sirlarni keltirib chiqarmaydi. Biroq, ba'zi allergik holatlar va individual sezuvchanliklar ehtiyotkorlikni talab qiladi. Shu sababli, romashkadan dorivor preparat sifatida foydalanishda dozani va qo'llanish shaklini aniqlash muhim hisoblanadi. Shuningdek, romashkaning dorivorlik xususiyatlarini tushunish farmatsevtika sanoati uchun yangi preparatlar yaratish imkoniyatini kengaytiradi. Masalan, flavonoidlar va terpenoidlarga boy ekstraktlar asosida antiinflamatuvar va sedativ vositalar, teri parvarishi uchun losonlar hamda gastrointestinal tizimni qo'llab-quvvatlovchi preparatlar ishlab chiqarish mumkin. Natijalar shuni ko'rsatadiki, romashka ekstrakti nafaqat an'anaviy xalq tabobatida, balki zamonaviy farmakologiyada ham samarali va xavfsiz vosita sifatida ishlatilishi mumkin. Bu esa romashka guli bo'yicha klinik tadqiqotlarni kengaytirish va uning bioaktiv komponentlarini farmakologik jihatdan yanada chuqur o'rganish zaruratini ko'rsatadi.

Xulosa

Ushbu tadqiqot romashka (*Matricaria chamomilla*) gulining dorivorlik xususiyatlarini ilmiy asosda tasdiqladi. Kimyoviy tahlillar flavonoidlar, terpenoidlar, kumarinlar va fenolik birikmalar romashka ekstraktida yuqori konsentratsiyada ekanligini ko'rsatdi, bu esa uning antiinflamatuvar, sedativ, antiseptik va gastroprotektiv xususiyatlarini izohlaydi. Romashka ekstrakti nafaqat xalq tabobatida, balki zamonaviy farmatsevtik preparatlarda ham samarali va xavfsiz vosita sifatida qo'llanilishi mumkin. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, romashka sedativ va antiinflamatuvar ta'sirga ega bo'lib, uyqu buzilishlari, asabiylik, teri kasalliklari va yallig'lanishli oshqozon-ichak kasalliklarida qo'llanilishi mumkin. Shuningdek, romashkaning bioaktiv komponentlari asosida yangi dorivor preparatlar ishlab chiqish,

ularning farmakokinetik va farmakodinamik xususiyatlarini chuqur o'rganish imkoniyati mavjud. Shu bilan birga, romashka ekstrakti uzoq muddatli qo'llanilganda ham xavfsizligi va klinik samaradorligi bilan ajralib turadi. Umuman olganda, romashka guli dorivorlik xususiyatlari jihatidan yuqori ilmiy va amaliy ahamiyatga ega bo'lib, uning ilmiy o'rganilishi va farmatsevtik qo'llanilishi dolzarb ekanligi tasdiqlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ермолаева, Н.А., Лекарственные растения. – Москва: Медицина, 2018. – 312 с.
2. Иванова, Т.В., Фармакология растений. – Санкт-Петербург: БХВ-Петербург, 2017. – 256 с.
3. Петров, С.И., Химический состав и фармакологические свойства ромашки. Журнал «Фитотерапия», 2020; 18(3): 45–53.
4. Кузнецова, М.В., Клиническое применение ромашки. – Москва: Практическая медицина, 2019. – 144 с.
5. Баранов, А.Н., Ромашка и её терапевтическое действие. – Санкт-Петербург: Наука и здоровье, 2021. – 198 с.
6. Шаповалова, Л.П., Традиционная фитотерапия: Ромашка. – Москва: Академкнига, 2016. – 220 с.
7. Фролов, Е.В., Антиоксидантные свойства *Matricaria chamomilla*. Журнал «Фармакология и биохимия», 2019; 12(2): 34–42.